

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Leto I

LJUBLJANA, 11. decembra 1924.

Stev. 17.

S. Marcel Žorga na prostem!

Iz mariborske ječe je prišel v soboto sodrug Marcel Žorga po šestmesečnem zaporu, ki so mu ga pripravili socialpatriotski denuncianti.

Sodrug M. Žorge zapor ni omajal, ampak ga je še bolj utrdil v prepričanju, da se mora delavstvo danes delavec in kmet bolj kot kdaj prej neustrašeno in odločno boriti za osvobodjenje, za kruh in mir ter da mora vzdržati svoj osvobodilni boj do konca kljub vsemu.

Ječe se še niso izpraznile! V ječi se nahaja sodrug Sedej, Fric in druge rudarske žrtve orjunskih nasilstev.

Pomagajmo jim s stalnimi prispevki! Bodrmo jih s tem, da delamo neustrašeno za sveto proletarsko stvar!

Jožef Pertot.

4. decembra t. l. so pokopali delavci in revni kmetje v Kontovelju pri Trstu enega najboljših, najpožrtvovalnejših borcev za proletarsko stvar — sodruga Jožefa Pertota.

Težko nas je zadela njegova smrt kljub temu, da smo že davno vedeli, da ga bo rešila le smrt njegove dolgotrajne, strašne bolezni.

Dva dni pred smrtjo, v nedeljo popoldan je bil pri njem sodrug Regent, ki se je v pogovoru dotaknil tudi njegovega obupnega položaja, kateri se je pokojni nepozabni Joško zelo dobro zavedal. Ali na te Regentove besede je Joško vzplamtel in posvaril Regenta ter nas vse:

„Ne brigajte se zame in za mojo bolezen, temveč pazite na sebe, ki boste morda že jutri vsi zopet v zaporih! Bodite oprezní pri vsakem koraku, ki ga storite pri vašem zgodovinsko odgovornem delu, in imejte pred očmi edino-le resno funkcijo, ki vam jo je naložil proletariát.“

Do poslednjega zdihljaja je naš nepozabni Pertot skrbel edino-le za delovanje v našem gibanju in neposredno, preden je izdihnil, je dajal zadnja navodila in nasvete za napredek proletarskega gibanja.

Pogreb v njegovi rodni vasi je bil impozanten. Mladina obeh spolov, ki mu je bila vedno najbolj pri srcu, se je udeležila pogreba z nad 50 venci. 250 organiziranih mladih proletarcev ga je spremljalo na zadnji poti in 700 odrastlih delavcev in revnih kmetov. Na pokopališču sta govorila ss. Regent in Juraga — poslednji za bojovni italijanski proletariát.

Pertot je po vojni deloval v delavskem gibanju v Ljubljani. Bil je voditelj in ustanovitelj proletarskega mladinskega gibanja v Sloveniji. V boju med socialpatrioti, centrumaši in komunisti je od vsega začetka dosledno in neustrašno branil zadnje stališče.

Njegovo trudapolno delo, trpljenje in preganjanje za sveto proletarsko stvar ni bilo zaman... Poslovil se je od nas v času poostrenega reakcionarnega fašistovskega režima, ali tudi ob svoji zadnji uri je z nami vred videl rdečo bodočnost.

Ob njegovem grobu se zavedajmo vsi težkih dolžnosti in težke odgovornosti v neizprosni boju Dela proti kapitalu!

Jože Pertot, mi ti bomo sledili na poti delavnosti, neumornosti, neustrašenosti in vztrajnosti v proletarskem boju za osvobodjenje vsega delovnega človeštva. S.

Zadnji Mehikanci buržuazije.

(Socialpatriotski volivni manifest.)

Izšel je socialpatriotski volivni manifest. Presenetil nas je. Presenetil nas je zato, ker smo mislili, da se socialpatrioti še niso tako udingali srbski buržuaziji, kot so se. Sedaj jasno razumemo, zakaj socialpatrioti pri pogajanjih o enotnem volivnem nastopu niso hoteli sprejeti naše zahteve: delavsko-kmetijska republika, proti nadvladi srbske buržuazije itd.

Socialpatriotski manifest je zelo dolg in kljub svoji dolžini ne pove bistva današnjega političnega položaja v Jugoslaviji. Izgublja se v splošnih frazah o kapitalizmu, a ne pove tega, kam je že dospel kapitalizem v Jugoslaviji.

Socialpatrioti pravijo v svojem manifestu dobesedno:

„Boj za centralizem, avtonomijo ali federalizem je samo sredstvo meščanskih, kapitalističnih strank za zavajanje ljudskih množic“ — in zato naj se delavstvo za to ne briga, temveč glasuje za socialpatriote, ki dobivajo masne podpore od vlade. S par frazami se hočejo socialpatrioti izogniti temu, da bi povedali svoje mnenje o boju delavsko-kmetijskih množic za svobodo, proti nadvladi militarizma in srbske gospode. Oni so se izognili, bali so se jasno povedati svoje srbijansko-buržuazno stališče, kot so ga izrazili v svojem centralnem glasilu „Radničke Novine“, ki so pisale, da gre SSJ (social. str. Jugoslavije) v te volitve za državno in nacionalno edinstvo, proti vsakemu federalizmu in separatizmu. To so korajžno povedali in še govore v Beogradu, a to bi radi prikrili pri nas v Sloveniji. Ali ljudje niso več tako slepi, da ne bi videli tega, kar obstoja in tega ne bo prikril niti Likar niti drugi peresni mazači okrog „Socialista“.

— Socialpatrioti pravijo torej v svojem manifestu, da naj se delovno ljudstvo ne briga za boj proti centralizmu. Kako pa stoji ta stvar v resnici? Zakaj hoče PP režim rešiti centralizem in absolutistični monarhizem?

PP režim hoče z nasilnimi volitvami zagotoviti popolno diktaturo srbske gospode in oficirske kliše „Bela roka“, ki izmzgavajo in zatirajo nesrbske narodnosti, razred delavcev in kmetov. Zmaga militarizma, zmaga PP-klike pomenja utrditev reakcije na Balkanu, še večje zatiranje delovnega ljudstva, še večje zatiranje nesrbskih narodnosti, razpaljenje srbskega imperializma in nacionalnih bojov. Vsak res socialističen

proletarec mora biti za enakopravnost narodov ne samo v besedah, ampak se mora v dejanju boriti za svobodo vsakega naroda in proti nadvladi srbske buržuazije, ki se naslanja na imperialistične mirovne pogodbe, katere so sopsodpisali ministri II. internacionale. Te imperialistične mirovne pogodbe nosijo v sebi kal novih vojn in jih je treba zato odpraviti.

Klerikalci, Davidovičevi demokrati, muslimani in druge stranke meščanskega opozicionalnega bloka so jasno dokazale, da njim ne gre za popolno svobodo vsake narodnosti, one so izdale celó avtonomijo, ki stvarno ne pomenja uničenja nadvlade srbske reakcionarne buržuazije. Klerikalci so poteptali ne samo interese slovenskega delavca in kmeta, ampak oni so poteptali tudi interese Slovencev kot naroda.

In biti v takem položaju nevtralen — kot priporočajo to socialpatrioti — se pravi podpirati reakcionarno srbsko buržuazijo, absolutizem in militarizem.

Napram imperializmu in navalu velikosrbske absolutistične reakcije ne smejo ostati množice delavcev in revnih kmetov pasivne, ampak vse te množice morajo strnjeno in odločno nastopiti proti socialnemu in nacionalnemu zatiranju, za delavsko-kmetijsko republikansko vladavino.

O vsem tem ne bodo volitve odločile, ali za te zahteve se morajo že danes zbrati množice, da bodo svojo pravico v boju dosegle.

To socialpatriotskim voditeljem seveda ne prija, ker njim je več za državne podpore, ki jih prejema, njim je več za svoje birokrate. — Ravno zato pa proletariát ne more za nje glasovati.

Še nekaj značilnega iz socialpatriotskega manifesta moramo omeniti!

Po dolgem moledovanju in frazarenju povedo v svojem manifestu, da so za — republiko.

Ali za kakšno republiko?

Morda za socialpatriotsko?

Za delavsko?

Za delavsko-kmetijsko?

Ne.

Oni so za meščansko republiko.

Da nam uredniki „Socialista“ ne bodo zopet očitali, da lažemo, citiramo tu dobesedno dotičen odstavek iz socialpatriotskega manifesta. Tam beremo:

„Za parlamentarizem in za jugoslovansko demokratično republiko.“

Socialpatrioti so si torej stavili ne-hvaležno nalogo, da rešujejo parlamentarizem, ki je z meščansko družbo nastal, se z meščansko družbo razvija, z meščansko družbo propada in ki bo propadel s propadom meščanske družbe. Naši vrli socialpatrioti hočejo isto kot njihovi bratci v drugih deželah: oni hočejo biti zadnji Mehikanci meščanske družbe in njenih institucij ter njenega gnilega parlamentarizma.

Oni niso za delavsko-kmetijsko republiko.

Temveč za „demokratično“ republiko.

Etbin Kristan je že nekdo v Ameriki zbiral denar za jugoslovansko demokratično republiko. Vrag si ga vedi, kdo je tisti denar požrl. Gotovo je le to, da tisti denar, izvažen iz naših izseljeniških delavcev, ni prišel v prave roke. Danes se Etbin ne briga več za republiko, ker je dobro plačan izseljeniški komisar monarhije SHS.

Na uredništvo lista naj se javijo iz vseh občin takoj delavci in kmetje, ki hočejo biti pri volitvah čuvarji naših škrinjic. Na vsakem volišču morata biti dva: predstavnik in namestnik. Javite točno ime, poklic in stanovanje. Pripravite vse za volitve!

Ali Etbinovi nasledniki so se ponovno zavzeli za jugoslovansko demokratično republiko.

Kaj pa je to — „demokratična republika“?

To ni težko dognati. Kajti na svetu imamo n. pr.: avstrijsko, nemško, poljsko, francosko, angleško, ameriško „demokratično“ republiko. — V vseh teh državah gospodari neomejeno buržuazija, militarizem, fašizem, v nemški in poljski „demokratični“ republiki tudi — beli teror.

Priti izpod monarhije v „demokratično“ republiko pomenja torej isto kot priti z dežja pod kap.

In to priporočajo socialpatriotski generali našemu proletariatu!

Gospodje socialpatrioti, bodite prepričani, da delavci na to ne bodo šli.

Kot torej vidimo, so socialpatrioti čisti zavezniki buržuazije, njeni zadnji Mehikanci! Oni niso zastopniki proletarskih interesov, temveč so sluge srbske buržuazne reakcije!

Zato delavci ne bodo za nje glasovali.

Delavci in revni kmetje bodo glasovali kot en mož za

delavsko-kmetijsko republikanski blok.

Gladovne plače.

Po podatkih centralnega delavskega zavarovalnega urada v Zagrebu se je pregledalo 125.897 podjetij po njihovi veličini; od teh je bilo zaposlenih v 20.381 podjetjih po 5, v 105.516 manj kot 5 delavcev.

V 125.897 podjetjih je bilo v tem času povprečno zaposlenih 439.164 delavcev, ki so prejeli 2.606.621.274 Din plače.

Vzemimo sedaj v roke svinčnik in preračunajmo, koliko je v teh podjetjih zaslužil en delavec na leto!

Po tej uradni statistiki je zaslužil delavec na leto celih 5935-21 Din.

Okroglih 6000 Din je torej letni zaslužek delavca, ki mora preživljati še ženo in otroke! In od teh 6000 Din se mu jih odtrga 180 za dohodninski davek in 270 za bolniško blagajno. Delavec torej zasluži pri 8 do 12 urnem delu 5550 Din letno!

Take sužnosti ni nikjer drugje na svetu kot v Jugoslaviji.

Kdo je temu kriv?

Vse meščanske stranke, všteti klerikalce, ki so sedele doslej na vladi in dovolile

6 milijard za militarizem, kanone in puške,

proti delavstvu so izdali pa izjemni zakon o zaščiti države, po katerem nastopi buržuazija proti vsaki delavski stavki za zvišanje plač, za zboljšanje neznanega življenjskega položaja.

In kdo je še kriv temu vnebovpijočemu stanju delavstva?

Socialpatrioti, ki razbijajo delavske strokovne organizacije in so doslej odklonili vsak skupen nastop delavstva proti buržuaziji.

Pa kdo je še kriv temu?

Oni delavci, ki so se izneverili svojemu delavskemu razredu in se zapisali med klerikalce, ki so doživljali, da niso nič manj reakcionarni kot demokrati, kajti klerikalci so nastopili proti stavkajočim železničarjem in dali na nje streljati. Demokrati in radikali

pa so nastopili proti stavkojočim rudarjem in poslali nad nje orjuncje. Vsi skupaj so pa izvajali proti celokupnemu delavstvu izjemni zakon o zaščiti države.

Kaj sledi iz tega?

Delavstvo mora zbrati svoje razkropljene sile pod praporjem

Delavsko-kmetskega republikanskega bloka

ki se bori za odpravo teh vnebovpijočih socialnih krivic, za odpravo zakona o zaščiti države, za

vlado delavcev in kmetov

ki bo vladala v interesu delavcev in kmetov in ki bo napravila iz danes zatiranega in gladu umirajočega proletarca — svobodnega človeka, ki se ne bo potil v potu svojega obraza za žepe par pijavk in za kanone, ampak ki bo delal v korist delovne človeške družbe in bo dobival za svoje delo toliko, kolikor potrebuje.

Delavstvo mora zbrati svoje sile, napovedati neusmiljen boj vsem razbijajočim in upostaviti

enotne strokovne organizacije

ki bodo sposobne zlomiti ofenzivo kapitalističnih pijavk na življenja delavcev, žena in otrok.

Rablji na delu.

Gospodar dneva je rabelj.

V Revalu ustreljenih 30 delavcev štirinajst dni po umoru Tompa, starega delavskega voditelja na Eston-skem. Kakšen povod je bil za ustrelitev Tompa? Ker je zaklical sodnikom: „Jaz ne priznavam meščanskim kanajljam pravice, da bi me sodili.“

Po vojni smo bili priča mnogih grozodejstev meščanske demokracije. Dolga je vrsta rabljev: Noske, Musso-lini, Arlegin, Horty, Primo de Rivera, Cankov, Pašič, Pribečević, Korošec ...

Povsod, ne samo v Estlandiji deluje najstrašnejša reakcija.

Pretekli teden so obsodili v Flo-renci, „cvetočem italijanskem mestu solnce in umetnosti“ — 132 delavcev na 1400 let zapora.

Tudi celjske in mariborske ječe so zaprle med svoje zidove rudarske žrtve orjunskega terorja.

V Trbovljah je pokopan Fakin. Njegovi morilci so še na svobodi Klerikalci in žerjavovci imajo na tem zaslugi.

V Beogradu so padle žrtve.

Junak dneva je rabelj.

Za njim skrivnostni komplici, morilci v orjunaških uniformah, klerikalci v ovčjih kožuhih, državni pravdniki, ki pravi, da je reakcija temelj države; in v krvavem blatu pod šafotom, ki ga je napravila buržuazija, govore plačani meščanski žurnalisti o — „boljševiških pripravah in grozotah“.

Kako dolgo bo šlo še to naprej?

Zakaj ste lačni?

Zakaj delavstvo gladije, zakaj je toliko brezposelnih na cesti? Zakaj propada kmet pod težkim bremenom davkov in dolgov?

Ali ste že pomislili na to?

Zato, ker so vse meščanske stranke od demokratov do klerikalcev za militarizem, ki požre letno 6 milijard dinarjev. Ko so bili klerikalci na vladi, so predlagali, da se izdatki za militarizem še povečajo!

Delav.-kmetski republikanski blok se pa bori za odpravo militarizma in oboroževanja in zahteva:

da dobe delavci predvojno stvarno plačo;

da dobivajo brezposelni in invalidi toliko državne pomoči, da bodo lahko živeli;

da se da kmetom brezobresten kredit za polno leto kmetskega gospodarstva.

Pa pravijo klerikalci in druga gos-poda: za to ni kredita.

Seveda ga ni in ga ne bo, dokler bo v državi militarizem.

Militarizem bo pa strla le zmaga delavcev in kmetov.

Enotna fronta kapitalistov!

Ker smo hoteli čim najhitreje izdati brošuro o 1. juniju v Trbovljah na podlagi stenografičnega zapisnika celjskega procesa, smo se obrnili na moderne tiskarne v Ljubljani, nazadnje tudi na klerikalno.

Nobena ni hotela sprejeti brošure v tisk. — Tako klerikalci v praksi podpirajo orjunaše, njihovo propagando in laži in skušajo, da bi resnični delavski glas ne prišel v javnost.

Delavci, pomnite to! Rudarji povejte to klerikalnim agitatorjem!

Brošura pa izide kljub temu v kratkem času!

Naročite se na njo v naprej! Obsegala bo 128 strani in bo stala samo 10 Din.

Ne gre vse v en koš!

Pri naših „socialistih“ je izredno bujno razvit oportunizem — to se pravi — oni so v vsakem trenutku pripravljeni, da žrtvujejo bodočnost radi sedanjosti, da menjajo svoje parole za skledo leče.

Zadnja štev. „Socialista“ piše za enoten delavski volivni blok. Poročajo, kaj so zahtevali naši zastopniki (o tem smo mi obširno poročali v zadnji številki pod naslovom „Vse jim je vseeno“) in izvajajo nato dobesedno: „Zastopniki naše stranke so imeli pri tem sporu vtis, da bi se dalo pri dobri volji te težkoče premostiti na ta način, da zahtevamo socialistično in demokratično jugoslovansko republiko.“

Njihova stranka postavlja v svojem volivnem manifestu parolo „demokratične jugoslovanske republike“ in v članku „Zadnji Mehikanci buržuazije“ v današnji številki smo mi dovolj jasno razložili, da pomeni demokratična republika v resnici meščansko republiko po nemškem in francoskem vzorcu, kjer vlada pod „demokratično republikansko krinko“ republikanski monarhizem, militarizem in reakcija.

„Demokratična“ republika je torej čisto nekaj drugega kot socialistična republika. To se ne da zmešati, to ne gre vse v en koš.

Če ste, predragi socialisti, iskreno za resnično socialistično republiko — potem se izjavite za **delavsko-kmetsko republiko**, ki pove že sama ob sebi jasno, da bo v njej vladal samo ročni in duševni delavec ter kmet. Če ste iskreni, se izjavite za to, če pa niste, pa ne lažite svojim bralcem.

Mi ponavljamo: **Mi smo za skupen nastop delavstva proti buržuaziji ne samo danes, ampak vedno.**

Ali ta **delavsko-kmetska fronta mora sloneti na zdravi podlagi, na zahtevah, ki odgovarjajo delavskim in kmetskim interesom, ne pa na želji nekaternikov, da pridejo do poslanskih dnevnice.** — Socialisti, odločite se.

Kdo so morilci Fakina?

Moto: Spisov Vr. VIII. 510.

še ni konec!

Celje, 29. XI. 1924.

Ni dvoma: Justifikacija sodr. Fakina se bo in mora razrešiti. In ako bi se oblasti 1. junija nekoliko le malo bolj zavzele za ta razbojniški čin, že davno bi jih izsledili. Pa pri nas je tako: ako kdo pogleda in kaj vidi, pa s slepim očesom pogleda in samozavestno izreče: Ne vidim. Vendar je v tem tednu pri nas v naši grofiji marsikaj čulo, kar bi slepec videl in razumel.

Pa k stvari: V petek dne 28. novembra 1924 se je vršila pri nas razprava proti dvema orjunašema A. Verbiču iz Ljubljane in Mauerju iz Črne; proti prvemu radi nagovarjanja k krivemu pričevanju in drugemu radi izvršitve krivega pričevanja. Do tega pa je prišlo tako-le:

Orjunaš Mauer, ki je bil 1. junija v Trbovljah, je v Krškem pri zaslišanju izpovedal nekako tako-le: Bil sem 1. junija opoldan v Kukenbergovi gostilni, kjer so sedeli za eno mizo Kranjc, Andjelinovič in drugi. Opoldan pripejeta dva uniformirana orjunaša zvezanega Fakina in Kranjca in Andjelinoviču, ki

sta ga kakih 10 minut zasliševala, nakar sta ga onadva spet odpeljala ven, v kamnolom. Tam so ga pozneje tudi našli mrtvega s prestreljeno lobanjo.

Kmalu po tej izjavi pa je Orjuna poslal Verbiča k Mauerju. Verbič mu je povedal, da ga je Kranjc (kako je on zvedel za Mauerjevo pričevanje?) radi pričevanja postavil na odgovor, da bo v Celju še enkrat zaslišan in mora reči, da prvo pričevanje ni resnično. Zanimati mora vso vsebino, reči, da ni čital zapisnika v Krškem in odločno zatajiti, da bi bila Kranjc in Andjelinovič zasliševala Fakina. (To nagovarjanje je v obtožnici obeh zelo detajlno orisano, vendar ga nisem utegnil stenografirati.) Mauer je privolil v to. Verbič se je na to pobotal s preiskovalnimi sodniki in on sam odposlal telegram v Črno Mauerju z vabilom, naj pride tega in tega v Celje, bo še enkrat zaslišan. (Vedno se govori, da oblasti ne simpatizirajo z orjunci!) Mauer se je telegramu odzval in v Celju pod prisego izjavil, da izpoved v Krškem ni bila resnična in da Kranjc in Andjelinovič nista zasliševala Fakina. Govoril je torej, kot mu je naročil Kranjcev odposlanec!

Sodišče je slutilo krivo pričanje in Mauerja pustilo aretirati. V zaporu pa je sodniku priznal, da je zadnjič res krivo pričal, da je prva izjava v Krškem resnična v celem obsegu, torej: Kranjc in Andjelinovič sta res 10 minut zasliševala Fakina. Povedal je tudi, da ga je zapeljal Verbič, ki je bil za tem aretiran. Včeraj se je vršila proti temu razprava. Bila sta oba obsojena: prvi na šest tednov, drugi na dva meseca.

Ker prvič Mauer v Krškem ni prisegel, je jasno, da je krivo pričal drugič, da je torej druga izjava zlagana, resnična pa prva, kjer je izjavil: Kranjc in Andjelinovič sta 10 minut zasliševala Fakina, in to tik po 12. uri opoldan 1. junija v gostilni Kukenberga. To je torej sodišče moralo spoznati, sicer ne bi sodilo in obsodilo obojico orjunašev. Sicer je pa Mauer to izrekel Kranjcu in Andjelinoviču v pričo sodnika v obraz, in brezdvomno se ni lagal.

Ako sta torej Kranjc in Andjelinovič zasliševala Fakina tik pred njegovo justifikacijo, je jasno kot na dlani, da nista hotela prepričati justifikacije, da pa bi ga bila lahko osvobodila, vendar ga uista.

Mislimo, da ta razsodba dovolj jasno odgrinja zastor tajne Fakinovega umora, in da k temu ni treba ničesar pripominjati. Proletariat bo iz tega posnel svoje in storil svoje. Za razbojnike in morilce ni mesta v revirjih! C. B.

Molčijo.

Čitali smo zadnjo številko „Slov. Republikanca“, ki poroča o seji glavnega odbora Slovenske Republikanske Stranke (SRS). Čitamo in vidimo, da Prepeluh ni obvestil 44 zaupnikov svoje stranke o našem pozivu za enoten nastop v volitvah pod imenom Delavsko-kmetski Republikanski Blok. — Kako to! V zadnji številki našega lista smo objavili pismen odgovor SRS, podpisan od Prepeluha, v katerem se odklanja naš poziv. — Začudili smo se, ko smo prejeli odklonilni odgovor, kajti mislili smo si: Kako morejo republikanski kmetje v današnjem resnem položaju odbiti naš poziv!

A sedaj vidimo, da zaupniki SRS sploh niso o tem razpravljali, ampak da so na naš poziv odklonilno odgovorili na svoj roko Prepeluh in še nekaj generalov, ne da bi vprašali svoje člane za mnenje. Ta nezaslišanost povzroča dokazuje, da Prepeluh — bivši desni socialpatriot, klerikalec, slovenski minister za socialno politiko, činovnik IV. razreda itd. — ne misli resno, da bi stranka, ki ji stoji na čelu, izvojevala samostojnost slov. naroda in kmetsko-delavsko republiko, temveč da on postavlja razne take ukradene parole samo zato, da bi opeharil ljudstvo, da bi razbil snujoči se in vedno močnejši delavsko-kmetski republikanski blok in da bi sam prišel do korita in potem pokazal volivcem osla po vzgledu klerikalnih tigrov.

Kmetje, ki ste naselili besedičenju Prepeluha, Lončarja i. dr., spoznajte pravočasno njihovo gnusno igro, ne dajte

se po 6 letih trpljenja in razočaranj ponovno opehariti!

Edini resni rasprotnik Pašič-Pribečevega nasilja, edini porok zmage nad oderuško in nasilno gospodo je

Delavsko-kmetski republikanski blok.

Proč z imenovanimi komisarji!

Razpišite volitve v Delavsko zbornico!

30. novembra 1924 se je vršila zopet plenarna seja od Žerjava imenovanega odbora delavske zbornice. „Jutro“ z dne 3. decembra daje v dolgem članku izraza svojemu zadovoljstvu s potekom plenarne seje. Vidi se, da je dobro poznal ljudi, katere je imenoval. Med temi imenovanimi je 2/3 socialpatriotov, 1/3 pa klerikalcev, demokratov in narodnih socialistov. Kaj pa se je sklenilo, da je „Jutro“ tako zadovoljno?

1. Volitve se zaenkrat še ne bodo razpisale, ker je nevarnost, da pride zbornica v druge roke, ki bi delale v korist delavstva in ne po direktivah kapitalistov.

2. Mesto dosedanjega tajnika dr. Likarja se je postavilo za tajnika Filipa Uratnika od strokovne komisije, o katerem pravi „Jutro“, da verjame, da je mož na pravem mestu.

3. Za patriota Filipa Uratnika se je določila mesečna plača 16.000 mesečno brez dijet, ki se bodo plačevale še posebej, njegovemu pomagaču Kopaču (znan iz želez. štrajka 1920 in po obznani) pa 12.000 mesečno. Take plače so utemeljene. Ker ima patriot Topolovič v Beogradu 24.000 kron mesečne plače.

4. Proračun za eno leto znaša čez 2.800.000 Din, s katerim bodo gospodarili seveda patriotje z Žerjavovim odobrenjem.

Ali razumete, delavci, zakaj socialpatriotje nočejo volitev? Ali razumete, zakaj „Jutro“ hvali Uratnika in strokovno komisijo? Ali razumete, zakaj razpuščajo neodvisne strokovne organizacije?

Pozor!

Požurite se!

Sredi decembra izide knjiga

1. junij.

Knjiga bo obsegala preko 100 strani in bo stala samo 10 Din. Knjiga bo vsebovala nedavni celjski proces o 1. junijskih dogodkih v Trbovljah. Poročilo o procesu bo podano natančno po stenografskem zapisniku. To knjigo si mora nabaviti ne samo vsak rudar, ampak vsak delavec in kmet. Knjiga bo gotova okrog 15. decembra. Kdor jo hoče gotovo in pravočasno dobiti, naj si jo takoj naroči pri uredništvu „Delavsko-kmetski list“, Aleksandrova c. 9. II. Razprodajalci imajo popust.

Požurite se!

Naročite jo!

Klerikalci so za vse.

Klerikalci so kot vzgojeni jezuiti največji politični lopovi. Danes je slovenski delavec in kmet za delavsko-kmetsko republiko. Klerikalci vidijo to in gledajo, kako bodo ponovno opeharili ljudi za republiko, kot so jih že opeharili z avtonomijo in davki. In monarhist dr. Korošec je dejal v svojem volivnem govoru: „Ravno minuli dogodki so sami, avtomatično, z nevdržno silo agitirali za republikanstvo.“ Doktor Korošec ni s tem povedal, da je on s svojimi klerikalci republikanec, ampak da si utegne obleči republikanski plašč seveda samo do 8. febr., nato da naloži glasove in ponovno izda delovno ljudstvo. Če bi se za kaj takega odločile klerikalne hijene, si zapomnite delavci in kmetje, da morejo biti klerikalci v najboljšem slučaju za

cesarsko-kraljevo republiko.

Strokovni pregled.

Enotne strokovne organizacije — porok delavske zmage.

Vprašanje enotnosti strokovnih organizacij je danes *prvo glavno vprašanje za delavstvo.*

Zakaj?

Nov val svetovne najsikrajnejše reakcije mora že zadostovati, da mora reči vsak pošten član delovnega razreda: v takem položaju potrebujemo enotne strokovne organizacije ravno tako kot zrak za dihanje.

Reakcija ni samo na Balkanu, Pribečevičevih metod ne čutimo samo v Sloveniji. Črna lavina reakcije se vali tudi v „demokraciji“ Ameriki in Angliji, kjer je prenehala maskerada z Macdonaldovo „delavsko“ vlado, povsod se torej zbirajo črni oblaki nad delavskimi glavami. V takem položaju mora nastopiti delavstvo enotno v vsaki deželi in po vsem svetu za dnevne zahteve.

Mi kličemo vsem delavcem in delavkam brez razlike: Združimo se! Borimo se strnjeno proti črni reakciji in strujeni fronti podjetnikov, da prodremo črno sovražno fronto, da zadenemo sovraga v srce in pojdemo naprej po tej poti, ki bo združila Delo proti kapitalu!

To je naš kratek odgovor na vprašanje: Zakaj je neobhodna potreba strokovnega gibanja?

In že danes si mednarodno delavsko gibanje dela pot k enotnosti in mi pravimo: Mi ostanemo neumorni bojovníki, kot smo bili, mi prožimo nasproti roko brez vsakih zahrbtnih misli, da se združimo v najosnovejših, abc-vprašanjih proti buržuaziji, ki nas tako predrzno in enotno napada! Proti tej nevarnosti moramo nastopiti skupno! In prišel bo čas, ko bo strokovno gibanje v Sloveniji in povsod enotno!

Skrbimo, da ta čas čim prej pride! Kajti čim prej bo prišel, tem prej bomo rešeni kapitalističnega pekla.

Ne obotavljajmo se!

Delajmo za enotnost delavstva po kovinarskih tovarnah, železnicah, povsod!

In kdor se bo upiral temu, je sovražnik delavstva in naj se ga potepta!

Na stran vse drugo! Na stran umazane osebne interese!

Za enotnost strokovnih organizacij!

Proti reakciji!

Proti lakoti!

Za osemurnik in predvojne stvarne plače!

Železničar.

Zakrknjenci, čujte!

(Angleške strok. organizacije za enotnost.)

Na nedavnem 6. kongresu ruskih strokovnih organizacij je govoril tudi Purcell, zastopnik angleških strokovnih organizacij. On je dejal v svojem govoru:

„Sodrug! In prijatelj! Govorim v imenu angleškega strokovnega kongresa, ki me je poslal semkaj, da izročim njegove prisrčne pozdrave in željo, da naj bo vaš kongres uspešen, ter da vam čestitam k vašim velikanskim pridobitvam za interese delavskega razreda vsega sveta.

Jaz lahko govorim na podlagi gotove osebnosti izkušnje, ker sem bil član ene delegacije, ki je obiskala sovjetsko Rusijo v letu 1920, ko ste preživljali težke čase. Sedanje potovanje mi je nudilo možnost, da vidim *zbojšanje* od l. 1920. Včeraj na potu v Moskvo sem videl velike izredne spremembe na zunaj, v obleki in notranjem razpoloženju množic.

Od časa do časa smo slišali, da se v Rusiji marsikaj izpreminja, a jaz sem dobil občutek, da je eden največjih uspehov sovjetske Rusije, da je uničila nepismenost in zbojšala življenske pogoje najširših ljudskih množic.

Če bi mogel angleški delavski razred na svoje lastne oči videti te velike izpremembe, ki so nastopile v tem tako kratkem času za delavski razred Rusije, sem prepričan, da bi široke množice naših delavcev glasno zahtevale take izpremembe v Angliji in napele vse sile, da bi čim prej mogoče dosegle te izpremembe...

Mi imamo v Angliji 5 milijonov sigurnih glasov. Ponavljam, da je dozorel trenutek za mednarodno enotnost. In to pravimo, manj pred očmi, da mora biti ta mednarodna enotnost na realni podlagi razredne organizacije,

ki ima za cilj boj proti kapitalu na določen način.

Vedno bolj in bolj — to poudarjam — čuti naš angleški delavski razred pomen mednarodne solidarnosti in mislim, da dajem izraza temu razpoloženju, če pravim, da bo naš generalni svet strokovnega kongresa napel vse svoje sile, da doseže to, da se uvrsti rusko strokovno gibanje v vrste mednarodnega gibanja.

Zato izjavljamo, da smo mi prišli semkaj, da vam pomagamo, da se združimo z vami, da bomo stali ramo ob ramo z vami pri uresničenju velike naloge — mednarodne solidarnosti. Kajti solidarnost je predpogoj za uspehe, za osvobojenje delavskega razreda vsega sveta. Naša dolžnost je, da delamo za uničenje kapitalizma in osvobojenje našega razreda. V gibanju delavcev vseh dežel ni nobenih tujcev, vsi smo člani velike svetovne delavske družine. —

Živel delavski razred Rusije!

Živela mednarodna enotnost delavskega razreda!

Proč s kapitalizmom!“

Ta klic bo menda vzdramil vse one, ki delajo pri nas nezavedno proti enotnosti strokovnih organizacij. Za tistega, ki pa dela še naprej zavestno proti enotnosti ni druge rešitve, kot da ga delavci odstranijo.

Ali je mogoča enotnost strokovnega gibanja?

Da je enotnost zelo lepa in dobra stvar, o tem se menda tudi najhujši razkolniki ne bodo prepirali. Mi ne stojimo pred vprašanjem enotnosti „sploh“, enotnosti „v načelu“, enotnosti nedogledne bodočnosti, temveč mi stojimo pred vprašanjem, ako je mogoče v današnjem težkem položaju doseči enotnost, in kako jo doseči.

Predvsem moramo pripomniti, da niso v vseh deželah strokovne organizacije razcepljene, in da tudi pri nas doma niso vse strokovne organizacije razcepljene. V mnogo deželah so pristaši rdečih strokovnih organizacij organizirani v amsterdamskih strokovnih društvih.

Kakšne ovire se postavljajo proti enotnosti? Ovire so dvojne: organizatorične in politične. Eni kot drugi so se zagrizli v svoje organizatorične tradicije in nočejo popustiti.

Reformisti (ne vsi) pravijo: „Pljunite na svoj program, postanite reformisti, pa se bomo združili.“ Nekateri od naše strani pa pravijo: „Reformisti naj se odpovedo reformizmu, pa se bomo združili. Revolucionar ne more postati reformist.“ Če bi zmagalo to stališče med delavstvom, ne bi nikdar prišli do enotnosti strokovnih organizacij. Ali delavci ne bodo sledili temu praznemu prekanju.

Delavstvu ni potrebna enotnost strokovnih organizacij zato, da bi postali revolucionarji reformisti in reformisti revolucionarji.

Delavstvu so potrebne enotne strokovne organizacije zato, da končno zlomi reakcijo in naval kapitala. V enotnih strokovnih organizacijah mora vladati duh delavske demokracije, proletarske discipline, t. j. da se manjšina pokorava večini. Amsterdamski voditelji mislijo, da bodo prepričali enotnost strokovnih organizacij. Pa je ne bodo. Kajti o enotnosti se ne bo odločalo pri zelenih birokratskih mizah, temveč o enotnosti bodo odločale množice v tovarnah. In množice ne bo nihče zaustavil na tej poti. Množice bodo upostavile enotnost preko razkolniških glav.

Brez voditeljev ali z voditelji se bo spojilo danes razkosano strokovno gibanje proti kapitalizmu v enemu bloku.

Enotnost strokovnega gibanja je mogoča in neizogibna.

Stavka steklarjev Slovenije.

Wir gehen zugrunde!

To je izraz šefa tvrde Abela dediči, steklarni Hrastnik-Zagorje, napram delavskim zastopnikom ob vsaki priliki pri intervencijah, posebno pa je to naglašal pri odpovedi dosedanjemu kolektivnemu mezdno po-

godbe dne 11. oktobra t. l. Istočasno nam je tudi predložil bodoči mezdni sestav, kateri pa je vseboval napram dosedanjemu plačilnemu sistemu redukcijo plač za 20 % oziroma 50 %. Kdor pa pozna mizerno stanje delavstva ter natančno mezde steklarskega delavstva, mora priznati, da delavstvo nikakor ne more pristati na najneznatnejšo redukcijo, še manj pa na 20 % oziroma 50 %. Kaj pomeni danes reduciranje delavskih plač, ve vsakdo: to je zločin, ker sedanje plače itak zaostajajo za predvojnimi prilično za 50 % do 60 %.

Kapitalist in njihova organizacija „Zveza industrijev“ javkajo: industrija propada! To propadanje, katero so sami zakrivali, naj reši z lakoto delavec, kateri s svojo družino vred itak že strada. Mi bi svetovali nasprotno, naj gospodje kapitalisti svoje že itak prenapolnjene mošnjičke malo zrahljajo, s tem bi se preprečila res grozeča propast splošnega industrijskega razvoja in stanja.

Tudi pri nas je ta slučaj propadanja. Posebni pripomoček k propasti pri steklarski industriji, sploh pa pri naši firmi V. Abel je pa tudi ta, ker g. šef nima dovolj pozornosti in vpogleda pri posameznih ravnanjih v interesantno vodstvo njegovih obratov, najinteresnejše pa je, če pogledamo sestavo obrata in uprave steklarne v Zagorju. V tem oziru hočemo pokazati javnosti precejšen pripomoček, zakaj gre tvrda Abel „zugrunde“.

Po izvidu delavstva zagorske steklarne se je ravnateljstvo steklarne direktno postavilo na stališče politične ekspozitive klerikalne stranke in to iz teh ozirov:

Kljub temu, da je delo steklarjev itak akordno, pri čemur tako že vsak delavec izčrpa vse svoje moči, se od nas zahteva višja produkcija in tako visoko, da tega ni mogoče doseči. Predbaciva se nam, da je produkcija v zadnjem času padla, tudi mi vemo to. Zakaj je padla? V sled protitežiranj nestrokovnjakov v poklicno strokovnih delih. Dokaz temu! Šef tvrde Abel je pred leti dal izučiti poklicnega steklarja za lončarja (Hafenmacher) in to vsled tega, ker kdor ne pozna steklarske stroko skoz in skoz, ne more tudi zapopasti izdelovanja loncev. Ta človek je bil v svojem poklicu jako dobro izvežban in vesten lončar. Toda našemu g. ravnatelju Mecilovšku ni bil simpatičen, ker ni bil pripadnik klerikalne stranke ter po vojni ni bil več po ravnatelju sprejet v službo. Prišla sta na njegovo mesto dva res izkušena strokovnjaka, pa tudi ta dva za g. Mecilovška nista vršila delo dovolj taktno. Da bi se pa spravilo izdelovanje loncev po naziranj g. ravnatelja na pravi tir, je šel g. Mecilovšek k nekemu čevljarskemu mojstru ter si tam izposloval čevljarskega pomočnika za poklicnega lončarja (Hafenmacher). Ta pa je jako dober, ker je pripadnik klerikalne stranke kakor tudi g. Mecilovšek. Torej gospod šef, to je najjasnejši vzrok padanja produkcije, ker ta človek razume izdelovanje čevljev, ne pa loncev, ki vsled nepravilne izdelave vsebujejo do 50 kg manj stekla, kakor tudi ne vzdržijo konstatirano dobo. Tako kot je protitežiranj omenjenega čevljarskega, lahko naštejemo še več vzgledov.

Sedaj se pa obrnimo na upravo, katera se popolnoma omejuje na rodbinske člane g. Mecilovškega in njegovih simpatizerjev. Tako smo tudi dobili pred nedavnim časom novega nastavljenca, ki bi moral biti obratovodja steklarne, ta je sin g. ravnatelja Vojtek Mecilovšek. Kaj je ta človek? Popolni nestrokovnjak. Svoječasno je nekje bil študent, opustiti je moral študije vsled duševne zaostalosti. Po teh žalostnih študijah je prešel v rudarstvo, kjer je tudi izvršil rudarske študije, kako, ne vemo? Ako bi bile te študije uspešne, bi se poprijel poklica rudarstva, gotovo je pa bilo nasprotno, ker si je iskal zaščito v okrilju samouprave svojega g. očeta in to pri upravi steklarne, kjer popolnoma svobodno med službo pohaja in popiva po zagorski dolini tudi po več dni. To naj bo naš obratovodja?? Rudar, nestrokovnjak in pohajač. Tu je zopet vnebovpijoči dokaz, da se izmeče brezpotrebno ogromne vsote denarja. Takih in enakih nedostatkov se ne da več dovolj v rodbinski upravi gospoda Mecilovškega, ravnatelja zagorske steklarne. Tudi bi bilo, dobro ako bi g. V. Abel vedel in nam dal pojasnila za vse namembne postaje, kamor se pošilja razne poststranske izdelke stekla, takoimenovani Čaršani.

Tu so samo nekateri nedostatk, kateri imajo še precejšnje sorodne priveske v firmi Abel, za katere bi svetovali upravnemu svetu, da jih pregleda in potem napravi bilanco, v kateri se bo izkazalo, da ni krivo delavstvo, ako gre firma zugrunde, temveč le slabo in protekcionarno gospodarstvo v vaših posameznih obratih.

To so glavni vzroki propadanja firme, katera je pa vzrok poiskala pri delavskih mezdah ter taiste hotela reducirati za 20 oziroma 50 %. Ker kljub večkratnim pogajanjem ni prišlo do rezultata in je podjetje vztrajalo na svojih predlogih, smo bili primorani se poslužiti edinega obrambnega sredstva, to je stavke.

Sodruge in splošno delavstvo pozivljamo, da nam stoji na strani kot solidarni borci v obrambni borbi proti našim izkoriščevalcem. Zbirajte za steklarje, ki itavkajo že deveti teden!

Nasilja po vsej državi.

Krvavi dogodki v Karlovcu.

V karlovcem „Zorin Domu“ se je vršila v soboto hrvatska zabava. Na njej je začel izzivati orjunaš Skenzić. Vrgli so ga iz dvorane, on pa je zagrozil, da bo poklal kapetana Kostića, a ta ni takoj prišel. Nekateri so odšli z zabave v veliko kavarno, med njimi mesar Brkljačić. Orjunaš Skenzić je udaril na mah tega mesarja s steklenico po glavi. Mesar se je oblit s krvjo zgrudil na tla. Nato je pridrl v kavarno kapetan Kostić s potegneno sabljo v eni in z revolverjem v drugi roki ter začne streljati. Vojakom, ki jih je imel s seboj, je ukazal: Streljajte, to vam zapoveduje kapetan Bele roke. In druhal je šla po kavarnah in privatnih stanovanjih, pretepavala ljudi in jih aretirala. 300 ljudi je postalo žrtev teh divjaštev.

Nemiri in orjunska divjaštva so trajala še dva dni...

Žandarmerija strelja na študente.

Ker je PP vlada vrgla na ceste več vseučilišnih profesorjev v Zagrebu, so sklicali akademiki protestne shode v Zagrebu, Ljubljani in Beogradu. O dogodkih v Ljubljani poročamo posebej. Akademiki so branili neodvisnost univerz in znanosti od PPrežima. V avli beogradske univerze se je zbralo 2000 akademikov, da protestirajo proti PP nasilstvom. Med shodom je žandarmerija na nogah in konjih obkrožila univerzo. Akademiki so se hoteli mirno raziti. Medtem je oddal en orožnik dva strela v zrak; to je bil signal splošnega napada žandarmerije na akademike. Pričeli so jih tolči s puškinimi kopiti. Akademiki so se začeli umikati nazaj proti univerzi. Ali žandarmerija je udrla tudi v univerzitetno poslopje, kar se doslej še nikjer na svetu ni zgodilo, še celo v Mussolinijevi Italiji ne. Orožniki so vseprek tolkli s puškinimi kopiti in streljali. Orožniškega korporala, ki je streljal, je neki akademik udaril po glavi. Nato se je pokolj in streljanje poostriilo. Ko se je hotel profesor Ristić z nekaterimi akademiki umakniti v prvo nadstropje, mu je neki orožnik oddal dva smrtonosna strela v trebuh; Ristić se je na mestu zgrudil. 30 akademikov je bilo lahko ranjenih, 3 težko, 1 smrtno, 50 je bilo aretiranih. Akademiki so zbrali izstreljene patrone in ugotovilo se je, da so prav vse iz orožniških revolverjev.

A krvavi dogodki se niso odigrali samo v Beogradu, Karlovcu, temveč orjunaši izzivajo povsod pokolje, PP režim že dva meseca pred volitvami pripravlja državljansko vojno in diktaturo okrajne klike „Bela roka“.

Vse to delavcev in kmetov ne sme uplašiti, ampak jih mora še bolj strniti v nezlomljive vrste proti reakciji in absolutizmu.

Razširjenje izjemnega zakona.

PPrežim trosi po listih nove vesti, da dela Radičeva stranka po boljševiških navodilih za revolucijo v Jugoslaviji. Pašić in Pribečević vesta sama prav dobro, da to ni res. Kajti Radić ni samo daleč od boljševikov, temveč je proti njim in je odklonil celo skupen nastop z Ne dvisno Delavsko Stranko Jugoslavije. Radić je odklonil poziv, da gre v volitve z zahtevo po delavsko-kmetijski republiki. Ali PPrežim ne namerava udeležiti samo delavskega gibanja,

ampak hoče zatreti tudi opozicionalno gibanje kmetijskih množic za samostojnost Slovenije, Hrvaške, Makedonije. Eno kot drugo se mu bo ponesrečilo. Ko bo mera polna, bodo delavske in kmetijske množice nastopile enotno proti PP absolutistični diktaturi.

Tudi republikanska misel pre-povedana.

PP režim hoče vreči na cesto tudi vse uradnike, ki so republikanci. Ob lastem in sodnijam je dala vlada nalog, da obsodijo na 3 leta ječe vsakogar, ki bi govoril proti monarhiji. Danes je torej dovoljeno po navodilih diktatorske in militaristične gospode samo to, da je človek za PP nasilstva. Mi delovno ljudstvo se temu ne bo uklonilo.

Kampanja proti sovjetski Rusiji.

Sovjetska Rusija je najmočnejši stebber resnične delavske demokracije na svetu. Zato organizira absolutistična PP vlada novo gonjo proti sovjetski Rusiji. Klerikalci kot prikriti reakcionarci molče in s tem ovirajo upostavo miru in rednih odnošajev s sovjetsko Rusijo.

Edino delavsko-kmetijski republikanski blok se bori za upostavo stikov s sovjetsko Rusijo, ki se zavzema tudi za svobodo vseh tlačanih na Balkanu.

Delavci in kmetje! Odločite 8. februarja!

PP režim in univerze.

H krvavim dogodkom na SHS univerzah.

Reakcionarnost v praksi je skoro povsod enaka. Bestialna, lažnjiva, fraterska in prenatrpana korupcije, ki

nikjer tako dobro ne uspeva kot pod senco nekontrolirane vojaške diktature. Vseeno pa je treba imeti že abnormalne možnosti, da se človek ne zgrozi ob zadnjih univerzitetnih nasiljih in škandalih. Tega ne prenese niti slovenačka našega mirnega ljudstva, ki se je zdržilo ob tej priliki, kljub temu da je navajeno na le sekundne posledice med posameznimi akti nasilja in protizakonitostmi.

Pribeževič je upokojil štiri profesorje zagrebške univerze, ker so izpovedovali republikansko naziranje. Isto namerava storiti tudi v Beogradu in v Ljubljani, z vsemi njemu in režimu ne ljubljenimi znanstveniki. Akademski omladina je v znak protesta napovedala na vseh univerzah štrajk. (V Zagrebu petdnevno, v Beogradu štiridnevno in v Ljubljani enodnevno) Jasno, da se plačane bande kapitala in režima tega štrajka niso udeležile, ampak so ga hotele onemogočiti. Ker pa imajo orjunci med akademiki vseh naših univerz tako malo pristašev, da pridejo ti za večje akcije komaj v poštev, so se poslužili v svoje namene policije in žandarmerije.

V Beogradu, kjer so bili akademiki vedno zelo svobodoljubni in kjer je najbolj borbena mladina od vseh naših univerzitetnih mest, so se odigrali najbolj krvavi in tragični dogodki. — Človeške žrtve, veliko število ranjenih. Pozneje so se opozicionalni študenti zabarikadirali!

Da bodo naši čitatelji razumeli dalekosežnost dogodka, morajo vedeti, da uživajo univerze po vsem svetu nekakšno izjemno stališče. Ker naj bi

bile to znanstvene institucije in kot take ne morejo delati pod zunanjim pritiskom, so se ustvarili nekakšni avtonomni-republikanski zakoniki za nje, po katerih se upravljajo povsem same. (Seveda je vse to le teoretično, v praksi izgleda čisto drugače, množični dokazi nam to pričajo. Toda vlastodržci in buržuazija še vedno trdita, da je ta teorija izpeljana tudi v praksi — zato je ta javen afront Pribeževiča proti univerzam tako značilen.) Ker se upravlja univerza sama, tudi nima nikjer žandarmerija in policija pravice prestopiti akademski tla. To se je dosedaj povsod upoštevalo. Prvo izjemo je šele napravil PP režim, ki je udril v podobi svoje dobro oborožene žandarmerije v univerzitetno avlo in pozdravil s salvami neoborožene akademike.

Od vsega časopisja v državi se upa zagovarjati to nečednost samo časopisje samostojnih demokratov. Pri nas „Jutro“ in „Slov. Narod“. Mislimo pa, da se že krči pest, ki bo za vedno osvobodila delovno ljudstvo od takih „demokratov“ in od take svobode „svobodomislecev“.

Nimamo vzroka boriti se za buržuazne elemente, kadar jih napadajo hijene iz njih lastnih vrst. Zato nam je usoda upokojenih profesorjev dokaj irelevantna. Ni nam pa vseeno, če krvavi del mladine zato, ker je pošten in revolucionaren. To mladino bodo vedno spremljale naše simpatije in kadar bo čas zato, se bodo tudi njih pesti, kot po teh dogodkih trdno upamo, strnile s pestmi proletariata v borbi za lepšo bodočnost.

milijonov rubljev za kredit kmetom, 4.500.000 za poljedelske stroje itd., 7 milijonov za preskrbo Turkestanu z vodo, ki je potrebna za gojitev bombaža.

Za kraje, kjer je bila slaba žetev, se bo dalo 21.800.000 rubljev; za zgradbo novih otroških domov 7 milijonov itd.

Primanjkljaj se bo kril iz celokupnih sredstev sovjetske unije.

Kakor vidimo, je v delavsko-kmetijski Rusiji proračun popolnoma drugače sestavljen kot v kapitalističnih državah.

List po brezžični telefoniji.

Družba „Radio za vse“ v Moskvi je dne 23. novembra začela izdajati list „Radio-gazeta“. Izdajanje tega lista je urejeno tako, da vsak dan od 7. do 8. ure centralna postaja, ki se nahaja v prostorih Komunistične Internacionalne, potom brezžičnega telefona razpošilja članke in novice (t. j. vse, kar tvori vsebino dnevnega lista) širom vse sovjetske Rusije. Ta radiotelefonski list je za zdaj edini te vrste na svetu.

Zdravstveno prosvetno delo v SSSR.

Splošen razvoj sovjetske Rusije in prehod v vedno boljše socialne razmere se opaža tudi v zdravstvenem svetu. Zdravstvena prosvetna propaganda se vrši v polnem obsegu preko cele Rusije. Enotna organizacija se ne omejuje z zdravstvenim prosvetnim delom le na sanitetno in epidemično polje, temveč se udeležuje v vsi delavnosti tudi na polju materinstva, pri varstvu dojenčkov, varstvu otrok, zatiranju tuberkuloze (jetike) in spolnih bolezni. Prirejajo se po vsej Rusiji stalne in potujoče medicinske (zdravstvene) razstave, na dveh tretjinah železniških prog se nahajajo vagonске razstave, ustanavljajo se sanitarne (zdravstvene) knjižnice, v vseh klubnih knjižnicah je na razpolago zdravstvena literatura, v teh klubih se vrše številna predavanja, razgovori itd. Ustanavljajo se „domovi za zdravstveno prosveto“, v katerih se nahajajo knjižnice, razstave, prirejajo predavanja in imajo stalen stik s tiskom.

Smotreno delo se vrši tudi v rdeči armadi, kjer se poučuje vojaštvo o vsem, kar potrebuje za življenje; poučuje se ga o zdravstvu, posecati mora predavanja in druge prireditve in ne kot pri nas, kjer je edino delo vojaka obračanje puške in bajoneta.

Veliki uspehi se dosežajo potom nove metode zdravstvene in propagandne agitacije: Živ časopis, ki razpravlja o tekočih zdravstvenih „dnevnih vprašanjih“, uprizarjajo se sodne razprave „prostitut“, „prijancev“ in raznih zločincev, v propagandne svrhe se izrabljajo tudi resnične sodne razprave. Veliko zanimanja vzbujajo tudi gledališki komadi (drame), ki razpravljajo o zdravstvenih vprašanjih. Pri uprizaritvi teh dram je vedno prisoten zdravnik. V propagandi zdravstvene prosvete igrajo veliko vlogo filmi, ki prikazujejo posebno malarijo in socialne bolezni.

V poljedelskem muzeju se vršijo dvakrat na teden predavanja in pogovori o zdravju, kamor pridejo v prvi vrsti kmetje. Tudi po vaseh se nahajajo knjižnice, v katerih je zdravstvena literatura radi pomanjkanja zdravnikov tako izbrana, da more tudi učitelj ali knjižničar razlagati ljudem higijeno (zdravstvo). To delo prodira v najoddaljene kraje, kjer so izumirali domorodci pod jarmom carizma. Gorski narodi Dagestava so začeli izdajati zdravstveno literaturo v lastnem materinem jeziku in delo v narodnih manjšinah je rodilo nov preokret na polju zdravstvene prosvete.

V letih 1919 do 1922 je izšlo 202 popularnih del (knjig o zdravstvu) v celokupnem številu 13 milijonov izvodov. Izdajajo se zdravstvene revije in časopisi, ki se širijo med narodom. Povsod se opaža napredek in procvit nove države, v kateri so uveljavljene vse obče človečanske pravice.

Ali si že pridobil svojega tovariša v obratu za naročnika „Delavsko-kmetijskega lista“?

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje. Odgovorni urednik Josip Pezdur, sedlar.

Internacionalni pregled.

Mongolska — sovjetska republika.

Konstituanta v Mongolaki je sprejela novo — sovjetsko ustavo. Najvišji organ države bo „huruldan“, ki pomeni isto kot državni kongres sovetov. Državna zastava je rdeča. Glavno mesto Urga je dobila novo ime Ulanbatorhoto, to je Rdeče mesto.

To pomenja velikanski uspeh sovetov na daljnem vzhodu med kolonialnimi narodi. Mongolska tvori namreč severozapadni del Kitajske in obsega 3 milijone km², t. j. skoro tretjino ozemlja vse Evrope. Ustanovitev mongolske sovjetske republike pomenja osvobodjenje velikega dela kitajskega naroda, razširjenje vpliva sovjetske Rusije in močan udarec proti imperialistični Ameriki in Angliji.

Vojaška diktatura na Estonskem.

Estonska je ena od baltskih držav, ki jih podpira in vzdržuje angleški imperalizem proti sovjetski Rusiji, da ne bi ona

mejila na Nemčijo. Gospodarski položaj teh držav je neznosen. Gospodarstvo Estlandije pa stoji prav pred katastrofo. Delavske množice so brezposelne in umirajo gladu. Revolucionarno delavsko gibanje je vedno močnejše. Buržuazija ga hoče zatreti na vse načine. Razpuščene so bile vse strokovne organizacije in 200 strokovnih funkcionarjev je bilo odgnanih v zapore.

Nedavno so v glavnem mestu Revalu obsodili 148 delavcev na ječo po 10 in 20 let, enega Tompa, starega delavskega voditelja, so obsodili na smrt in ga takoj ustrelili.

Delavci so se uprli in naskočili več javnih poslopij. Vlada je proglasila v vsej državi vojaško diktaturo. 30 delavcev, ki so bili na čelu vstaje, je bilo takoj ustreljenih.

Ali buržuazija se tudi na ta način ne bo rešila.

Stanovanjske najemnike se hoče ogoljufati.

Sedanji stanovanjski zakon poteče koncem t. l. Mesto, da bi se stanovanjskim najemnikom izpolnile njihove upravičene zahteve, se je vlada odločila, da skliče stanov. najemnike in hišne posestnike in jim narekuje enoletni „sporazum“, ki bo seveda v korist hišnih posestnikov. Tozadeven sestanek je sklical vel. župan za 6. december.

Med oderuhom in odiranjem ne more biti sporazuma. Med hišnimi posestniki in najemniki ne more biti sporazuma. Če nas ne varuje več državni zakon, se bomo varovali in branili sami in bomo s svojo močjo in s solidarnim bojem dosegli svoje pravice. Stanovanjski najemniki se bomo zato poslužili vseh sredstev.

ki se je proslavil že v celi vrsti protikomunističnih procesov s svojo gorečnostjo, s tako gorečnostjo, da je zavoljo nje že marsikako pikro požrl od same sodne gosposke? Kakor beograjska vlada, tako tudi kraljeva žandarmerija v Zagorju z budnim očesom preži nad protidržavnimi elementi, in če se ponoči v meji zganje list, že ve gospod stražmojster: komunistično zborovanje, tajni sklepi — sam atentat! In potem: ovadba, tožba, vzklic — nazadnje pa se nekemu povesi nos. Nič hudega: nekemu se mora vselej povesti nos! — Zadržijo so v kamnolomu aretirali nekega delavca, češ, da je nekemu ukradel plačo. Plača je pa ležala v oblastni pisarni in čakala lastnika. Naši žandarji obračajo užitek, ki jim ga nudijo protidelaški progoni, in če ni velikih procesov, si radi s kako zgrešeno aretacijo dušo privežejo. Taki užitki so dandanes v modi na Balkanu in v Zagorju.

Zagorjan.

Zahvala.

Vsi, ki so bili zaprti v celjskih ječah, se iskreno zahvaljujejo vsem onim, ki so v tem težkem času dokazali svojo proletarsko solidarnost in pečtvovalnost s tem, da so materialno, s prispevki podpirali zaprte in njihove družine. Proletariat je s tem dokazal, da ne zapusti svojih trpečih borcev. Bivši celjski jetniki.

Op. ur.: Radi te splošne zahvale ne bomo priobčili zahval poedincev. Mislimo, da ne bo imel nihče ničesar proti temu.

Sadoul aretiran.

Nedavno se je vrnil v Francijo Sadoul, eden voditeljev komunistične stranke Francije. Sadoul je bil svoječasnno obsojen na smrt, ker se kot častnik ni hotel boriti proti sovjetski Rusiji, ampak je prešel s svojimi vojaki na stran boljševikov. Sedaj, pod „demokratsko“ vlado Herriota, je bil aretiran takoj, ko se je zopet nastanil v Franciji.

Sovjetski poslanik Krasin, ki je pravkar prišel v Pariz, je sklenil podvzeti vse korake za osvoboditev Sadoula.

Meščanske stranke imajo za volilno agitacijo tiskarne, dnevnike, milijone. Mi vsega tega nimamo. Zatorej zbirajmo za VOLIVNI FOND povsod, vedno, na vsakem kraju! Vsak naj da najmanj 10 Din!

Iz sovjetske Rusije.

Ido

ali popravljeni esperanto, se čimdalje bolj širi med razredno zavednim delavstvom proletariatom. Za Rusje je izšla letos prvič po vojni nova „Učna knjiga mednar. jezika Ido za delavce“. Delo obsega nad 200 strani in mnogo slik. V Moskvi so bili v jeseni otvorjeni trije učni tečaji hkrati. Tudi v večjih vojašnicah se dajejo tečaji in med pomorščaki. Nove izdaje Učnih knjig so dalje izšle v Nemčiji (po vojni že četrtri) in na Ogrskem, naši sosedni državi.

Dohodki in izdatki sovj. republik za leto 1924/25.

Po proračunu ruske sovjetske republike bodo dohodki v bodočem letu sledeči: zemljiški davki 80.175.000 rubljev; obrtniški davki 26.950.000 r.; progresivni dohodninski davki 25.500.000 r.; dohodki od gozdov 39.460.000 r. (prejšnje leto 33 milijonov); dohodki iz državne industrije in trgovine 12.971.000 r. (prejšnje leto samo 6 milijonov). Vseh dohodkov bo 213.340.338 rubljev.

Izdatki bodo znašali 283.042.886 rubljev. Glavni izdatki bodo šli za sledeče zadeve: za ljudsko prosveto 70.016.000 rubljev (lani samo 51 milijonov); za zdravstvo 19.683.000 r.; za poljedelstvo 32 milijonov 630.000 rubljev (lani samo 26 milijonov); za justico 10.240.000 rubljev.

Razen tega pridejo še izredni izdatki za vzpostavitev poljedelstva in sicer: 15

Dopisi.

Zagorje. (Žandarmerija.) Pogosto kdo v listih zabavlja čez srbsko žandarmerijo, češ da je balkanska. Recimo, da se tostran Beograda začne Evropa in se razprostira po naši državi čez vso Hrvaško in Stajersko in se pred Zagorjem neha. Da, neha, kajti Zagorje očituje nekatere kričeče znake Balkana. Recimo, naša žandarmerija. Kdo ne pozna gospoda Žebreta,